

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLARIN DEPOLAMASI, ARINDIRILMASI, SÖKÜMÜ VE İŞLENMESİNE İLİŞKİN TEKNİK USULLER TEBLİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar, Dayanak

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı; ömrünü tamamlamış araç teslim yerlerinin, geçici depolama alanlarının, münferit depoların ve işletme tesislerinin tabi olacakları kriterlerin belirlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, ömrünü tamamlamış araç teslim yerlerini, münferit depoları, geçici depolama alanlarını ve işleme tesislerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Tebliğ; 30/12/2009 tarihli ve 27448 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu tebliğde geçen;

- Atölye: Ömrünü tamamlamış araç arındırma ve söküm işlemlerinin gerçekleştirildiği, bir veya birden fazla perona sahip kapalı alanı,
  - Bakanlık: Çevre ve Orman Bakanlığını,
  - Peron: Bir aracın arındırma ve söküm işlemlerinin yapıldığı atölye içinde belirlenmiş çalışma alanını,
  - Yönetmelik: 30/12/2009 tarihli ve 27448 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmeliğini,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Ömrünü Tamamlamış Araçların Teslim Yeri ve Geçici Depolama Alanı Teknik Özellikleri

Ömrünü tamamlamış araçların teslim yerleri

MADDE 5- (1) Ömrünü tamamlamış araçların, ekonomik operatörlerce araç sahiplerinden teslim alınarak, aracın kayıttan düşülmesi ve bertaraf formu işlemlerinin yapıldığı yerlerdir. Teslim yerlerine getirilen araçlar altmış günden fazla tutulamaz ve tutulan araç sayısı on adedi geçemez. Ayrıca teslim yerlerinde;

- Zeminin beton ile kaplanması,
  - Kaza yapmış araçların üzerinin branda ile kapatılması,
  - Araç kayıttan düşme ve bertaraf işlemlerinin yapılabilmesi için idari büroda Bakanlık veri sistemine internet erişimli bir bilgisayar ve bilgisayara bağlı yazıcı ile çevrim içi veri sistemi uygulamaya alınmaya kadar kayıttan düşme ve bertaraf formlarının basılı olarak bulundurulması,
  - Teslim alınan araçların, anlaşmalı çevre izin ve lisanslı bir geçici depolama alanına altmış gün içinde sevk edilmesi,
  - Teslim yerinde "Ömrünü Tamamlamış Araç Teslim Yeri" ifadesinin yer aldığı sabit bir tabelanın bulundurulması,
- zorunludur.

(2) Sıkıştırılmış doğal gaz (CNG) ve sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) ikmal istasyonları ile tüp dolmuş tesisleri alanı içinde teslim yerleri kurulamaz.

(3) Akaryakıt istasyonlarında kurulacak teslim yerlerinin TS 12820 sayılı Akaryakıt İstasyonları Emniyet Kuralları Standardında emniyetli bölge olarak tanımlanmış yerlerde kurulması zorunludur.

(4) Bu maddedeki şartların sağlandığı, il çevre ve orman müdürlükleri tarafından verilecek uygunluk yazısı ile belgelenir.

Geçici depolama alanları

MADDE 6- (1) Ömrünü tamamlamış araçların arındırılarak sökümünün yapıldığı ve araçtan çıkarılan parçaların yeniden kullanıma hazır hale getirildiği tesislerdir. Bu tesisler ömrünü tamamlamış araç deposu, idari büro, atölye, yeniden kullanılabilir parça deposu, atık deposu, soyunma odası, duş ve tuvalet bölümlerinden oluşur.

Ömrünü tamamlamış araç deposu

MADDE 7- (1) Tesise getirilen araçların kabul işlemlerinin yapıldığı ve otuz gün içinde arındırılmalarının tamamlanması için bekletildiği bölümdür. Çatı katı, bodrum katı, asma katlar, yan yollar gibi yerler araç deposu olarak kullanılamaz. Deponun;

- Peron başına asgari 100 m² depolama alanına sahip olması,

- b) Eğimli geçirimsiz zeminden oluşması,
- c) Sızıntı, döküntü ve yıkama sularının toplanmasını sağlayacak ızgaralı drenaj kanallarına sahip olması,
- ç) Drenaj kanallarına bağlı yağ tutucularının bulunması,
- d) Rafli depolama yapılması halinde azami 3 katlı raf sistemine sahip olması, zorunludur.

İdari büro

MADDE 8- (1) Kayıtların tutulması ile idari iş ve işlemlerin yürütülmesi için alanı 20 m² den az olmamak kaydıyla oluşturulacak büroda;

a) Araç Kayıttan Düşme ve Bertaraf Formu işlemlerinin “Çevre ve Orman Bakanlığı Ömrünü Tamamlamış Araç Veri Paylaşım ve Barkot Sistemi” üzerinden yapılabilmesi amacıyla internet erişimli bilgisayar ve buna bağlı yazıcının,

b) Yönetmeliğin 20 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince yapılacak yıllık raporlamalar için veri tabanının, bulundurulması zorunludur.

Atölye

MADDE 9- (1) Atölye, malzeme ve ekipman alanı, peron alanı, yıkama ve taşıma alanlarından oluşturulur ve aşağıdaki tabloda belirtilen asgari ölçülere göre kurulur.

Kategori	Alan (m2)	Malzeme ve ekipman alanı	Her bir peron alanı	Her bir yıkama ve taşıma alanı	Toplam alan
M1 ve N1 (tanımlanacak)		25	50	50	125
Otobüs, Kamyon ve İş Makineleri		25	100	100	225
M1 ve N1, Otobüs, Kamyon ve İş Makineleri		25	150	100	275

Peron sayısı arttıkça toplam alana peron alanı kadar alan ilave edilir. Her üç peron ilavesinde toplam alana bir yıkama ve taşıma alanı kadar daha alan ilavesi yapılır.

Atölye ;

- a) Eğimli, geçirimsiz veya geçirimsizliği sağlanmış zemini,
- b) Sızıntı, döküntü ve yıkama sularının toplanmasını sağlayacak ızgaralı drenaj kanallarını,
- c) Drenaj kanallarına bağlı yağ tutucuyu,
- ç) Peronlarında M1 ve N1 araçlar için lift veya forklift, daha büyük araçlar için tavan vinci veya kanalını,
- d) Havalandırma sistemini, bulundurmamak zorundadır.

(2) Atölyede asgari düzeyde yer alması gereken ekipman ve malzemeler;

- a) Motor, transmisyon, şanzıman ve hidrolik yağları ile yakıt, soğutma sıvıları, antifriz ve fren sıvılarının boşaltılmasını ve boşaltılacak sıvıların tanklara alınmasını sağlayacak boşaltma sistemi veya ekipmanından,
- b) Sıvılaştırılmış gaz tankı boşaltma ve depolama sisteminden,
- c) Klima gazları boşaltma ve depolama sisteminden,
- ç) Hava yastıklarının nötralizasyonu için gerekli ekipmandan,
- d) Seyyar LPG kaçak detektöründen,
- e) Oksijen kaynağı takımı veya mekanik kesme cihazından,
- g) Atölye motor vincinden,
- ğ) En az 6 barlık kompresörden,
- h) Cam ve lastik sökme cihazından,
- ı) Atıkların biriktirilmesi için gerekli konteynerlerden,
- i) Yağ ile kirlenmiş (kontamine) olmuş yüzeyleri temizlemek amacıyla kullanılacak emici malzeme ile yağ çözücülerinden,

oluşur.

(3) Atölyede arındırma ve sökümün yapılması için sırasıyla aşağıdaki iş akışı takip edilir. Atölyede;

a) Ömrünü tamamlamış bir aracın arındırma ve söküm işlemlerine başlamadan önce, araç söküm kılavuzu ya da Uluslararası Söküm Bilgisi (IDIS) sistemi incelenir.

b) Elektrik kontağıyla oluşabilecek kazaları önlemek amacıyla yakıt tankı boşaltılmadan önce araçtan akü çıkarılarak topraklama yapılır.

- c) Yakıt tankı boşaltılır.
- ç) Araçta LPG tankı varsa boşaltılır.
- d) Klima gazları vakumlanarak boşaltılır.
- e) Hava yastıkları, araç içinde herhangi bir elektrik akımının kalması ihtimaline karşılık, akünün çıkarılmasından en az yirmi dakika sonra çıkarılır.
- f) Yeniden kullanıma uygun olmayan motorların vites kutuları ile diferansiyellerinin yağları boşaltılır.
- g) Radyatörün içerisindeki antifiriz sıvısı boşaltılır.
- ğ) Hidrolik yağlar, fren sıvısı, debriyaj sıvısı ile hidrolik direksiyon sıvısı boşaltılır.
- h) Cam yıkama suyu boşaltılır.
- ı) Süspansiyon sistemindeki amortisör sıvıları boşaltılır.
- i) Katalizör sökülür.
- j) Yönetmeliğin Ek-2'sinde listelenen ve (X) işareti ile işaretlenmiş olan tehlikeli madde içeren parça ve malzemeler araçtan sökülür.
- k) Yeniden kullanılabilir parçalar araçtan sökülerek, yıkama ve temizleme işlemleri tamamlandıktan sonra Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen parçalara barkod verilerek Bakanlığın veri sistemine işlenir.
- l) Lastikler, jantlar ve kurşun balans ağırlıkları sökülür.
- m) Yeniden kullanılmayacak hava yastıkları güvenlik şartları sağlanmış özel bir alanda patlatılarak imha edilir.

Yeniden kullanılabilir parça deposu

MADDE 10-(1)Yeniden kullanılabilir parçaların muhafaza edildiği ve satışa sunulduğu depoların alanı 100 m²'den az tutulamaz.

(2) Bu bölümde;

- a) Yeniden kullanılabilir, temizlenmiş ve barkodlanmış parçaların istif edildiği kapalı deponun,
- b) Depo içinde parçalara uygun raf sisteminin,
- c) Betonarme zeminin,
- ç) Yağ ile kirlenmiş yüzeyleri temizlemek amacıyla kullanılacak emici malzeme ile yağ çözücülerinin bulundurulması zorunludur.

Atık depoları ve nitelikleri

MADDE 11- (1) Atık deposu, ömrünü tamamlamış araç arındırma ve söküm işlemleri esnasında oluşan atıkların ayrı ayrı depolandığı yerdir. Toplam alan 85 m²'den az olamaz. Sıvı atık deposu, katı atık deposu ve hurda depolama alanı olmak üzere 3 bölümden oluşur. Zemin geçirimsizliği sağlanır. Sızıntı, döküntü ve yıkama suları için ızgaralı drenaj kanalları bulunur. Toplanan sıvılar yağ tutucudan geçirilir. Atık depolama alanının kapalı kısımlarında havalandırma yapılır. Atık deposu diğer bölümlerden ayrı konumlandırılır. Atıkların geri kazanım ve bertaraf işlemleri atık kodlarına uygun olan çevre izin ve lisanslı tesislerde yaptırılır.

(2) Sıvı atık deposunda araçtan boşaltılan sıvı ve/veya sıvılaştırılmış yakıt, motor, transmisyon, şanzıman ve hidrolik yağı, ile soğutma sıvıları, antifiriz, fren sıvıları ve klima sıvılarının tankları bulundurulur. Tanklarda;

- a) Motor, diferansiyel, şanzıman ve transmisyon yağları,
- b) Hidrolik ve fren sıvıları,
- c) Soğutma ve klima sıvıları,
- ç) Sıvılaştırılmış yakıt,
- d) Motorin,
- e) Benzin,
- f) Antifiriz

gruplamalarına göre depolama yapılır.

Depo alanı 25 m²'den az olamaz. Havuzlama, sıvı atık tank alanındaki tankların toplam hacminin 1/3'ü oranında yapılır. Tanklarda gösterge bulunur. Tank alanının kapalı olması halinde, yapı içinde havalandırma sağlanır. Tanklar açık alanda ise üstü sundurmayla kapatılır. Sıvı ve gaz tanklarında topraklama yapılır.

(3) Katı atık depo alanı 20 m² den az olamaz ve kapalı olacak şekilde tasarlanır. Araçların sökümü esnasında ortaya çıkan atıklar;

- a) Pil,
- b) Akümülatör,
- c) Yağ filtresi,
- ç) Hava filtresi,
- d) Katalizör,
- e) Cıva içeren parça,
- f) Kadmiyum içeren parça,
- g) Kurşun içeren parça,

- ğ) Artı altı değerlikli krom içeren parça,
  - h) Poliklorlubifenilleri içeren parça,
  - ı) Nötralize edilmiş hava yastığı,
  - i) Asbest içeren fren balatası,
  - j) Yağ tutucu atığı,
  - k) Elektronik devreler ve bunları içeren parça,
  - l) Sprey benzeri maddeleri içeren basınçlı kap,
  - m) Boya kutusu ve temizlik malzemesi,
  - n) Üstübü, eldiven, önlük, tulum ve benzeri kirlenmiş atık gruplarına göre tesiste ayrı toplanır ve ayrı konteynerler içinde depolanır.
- (4) Hurda deposu alanı 40 m²'den az olamaz. Söküm sonucunda hurdaya ayrılan;
- a) Demirli metaller,
  - b) Demir dışı metaller,
  - c) Büyük plastik parçalar,
  - ç) Camlar,
  - d) Tekstiller,
  - e) Kauçuklar,
  - f) Lastikler,
  - g) Kompozit parçalar,
- üç yanı kapalı betonarme bölmeler veya konteynerler içinde depolanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Diğer Hükümler

Zemin geçirimsizliğinin sağlanması

MADDE 12-(1) Tesis içi zemin geçirimsizliğinin sağlanması için zemin, en az % 0,05 eğimde 25 cm hasırlı beton ile kaplanır.

(2) Betonun kürlü beton veya bu maksatla kullanılacak çimentonun C30 (STS) standardında olması zorunludur. Bu şartın sağlanamaması durumunda, beton arasına en az 1 mm'lik membran serilerek geçirimsizlik sağlanır. Zemin eğimi, sızımın drenaj kanallarına akmasını sağlayacak şekilde oluşturulur.

Yangından korunma

MADDE 13- (1) Yangından korunmak maksadıyla tercih edilecek yapı malzemelerinin seçiminde, binaların tasarımında ve alınacak önlemlerde 9/9/2009 tarihli ve 27344 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.

(2) Geçici depolama alanını oluşturan idari büro, atölye, yeniden kullanılabilir parça deposu ve atık deposunda TS 11827 ve TS EN 54'e uygun yangın algılama ve söndürme sistemi kurulur.

Aritma tesisleri ve yağ tutucular

MADDE 14-(1) Atık suların arındırılması için gerekli olan arıtma sistemleri ve yağ tutucular, 20/3/2010 tarihli ve 27527 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Atıksu Arıtma Tesisleri Teknik Usuller Tebliği'nde yer alan kriterlere uygun olarak projelendirilir ve kurulur. Arıtma sistemlerinin uygunluğu, projesi ibraz edilmek suretiyle belgelenir.

(2) İçerisinde yağ tutucu bulunduran işletmelerin arıtma tesislerinde ayrıca yağ tutucu ünite kurma zorunluluğu yoktur.

Alev sızdırmazlık

MADDE 15-(1) Atölye ve atık depolama alanında parlayıcı ve patlayıcı sıvı ve gazlar için kullanılan pompalar, vanalar, fanlar, bağlantı kutuları gibi alevlenme ihtimali bulunan ekipmanlar, 30/12/2006 tarihli ve 26392 sayılı (4 üncü Mükerrer) Resmî Gazetede yayımlanan Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelikte belirlenen niteliklere uygun olarak seçilir.

İşaretleme ve etiketleme

MADDE 16-(1) Tesisten kaynaklanacak atıkların depolandığı tanklar ve konteynerler, 5/7/2008 tarihli ve 26927 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Atık Yönetiminin Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe uygun olarak, içerdiği atıkların kodlarına göre kodlanır ve bu Yönetmeliğe göre atığın tehlikeli özellikleri bu ekipman üzerinde belirtilir. Kodlama ve işaretlemede kullanılacak levhalar üzerindeki ibareler, yirmi metre mesafeden kolaylıkla okunacak şekilde tasarlanır.

Konteyner özellikleri

MADDE 17- (1) Atölye içinde kullanılacak seyyar konteynerlerin tekerlekli, plastik veya paslanmaz malzemeden imal edilmiş olması gerekir. Tesiste forklift bulunması durumunda konteynerlerde tekerlek şartı aranmaz.

Münferit depolar

MADDE 18- (1) Yedi emin depoları, ömrünü tamamlamış araçlardan elde edilen parça depoları ve sigorta şirketi hasarlı araç depoları, aşağıdaki şartları sağlar;

- a) Zemin geçirimsizliği bu Tebliğin 12 nci maddesine göre sağlanır.
- b) Bu alanlarda arındırma, söküm, kesme ve parçalama işlemlerinden herhangi biri gerçekleştirilemez.
- c) Hasarlı araç ve parçalarının yıkanması halinde, bu alanlarda kapalı bir yıkama bölümü oluşturulur.
- ç) Yağmur suları ve atık sular, ızgaralı drenaj kanallarıyla yağ tutucuda toplanır.
- d) Depo çevresi asgari 1,5 m yüksekliğinde yapı malzemesiyle çevrilir.
- e) Kaza yapmış araçların üzeri branda ile örtülür.

(2) Yukarıdaki şartların sağlandığı, il çevre ve orman müdürlükleri tarafından verilecek uygunluk yazısı ile belgelenir.

İşleme tesisleri

MADDE 19- (1) İşleme tesisleri, arındırma ve söküm işlemleri sonrasında oluşan hurdaların kesme, parçalama, öğütme gibi yöntemlerle geri kazanıma veya bertarafa hazır hale getirilmesini sağlayan tesislerdir.

(2) Çevre izin ve lisansı almış geçici depolama alanları tarafından arındırma ve söküm işlemleri gerçekleştirilmemiş olan ömrünü tamamlamış araçlar ve bunların parçaları işleme tesislerine kabul edilmez.

(3) Hurda malzemelerden metalleri, büyük plastik parçaları, cam, tekstil, kauçuk ve kompozit malzemeleri işleyecek tesisler, 17/6/2011 tarihli ve 27967 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği şartlarını sağlar.

(4) Arındırma ve söküm işlemleri tamamlanmış olan araçlara ait kayıttan düşme ve bertaraf formları, geçici depolama alanları tarafından çevre izin ve lisansına sahip hurda metal işleme tesislerine gönderilir. Formlar toplu halde takip eden yılın şubat ayı sonuna kadar bu tesisler aracılığı ile Bakanlığa ulaştırılır.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Tebliğin 18 inci maddesinde belirtilen münferit depolar, tebliğin yayımını takip eden onikinci ayın sonuna kadar bu tebliğ şartlarını sağlar.

(2) 1/1/2011 tarihinden önce hurdaya ayrılmış olan münferit depolarda ve geçici depolama alanlarında bulunan araçlar, tebliğin yayımını takip eden onsekizinci ayın sonuna kadar arındırma ve söküm işlemleri tamamlanarak işleme tesislerine gönderilir.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Tebliğin yayımlandığı tarih itibariyle araç arındırma, söküm ve parça depolama işlemleri ile iştigal eden ve bunu Bakanlığa belgelendiren mevcut tesisler için 31/12/2014 tarihine kadar aşağıda belirtilen toplam alan büyüklükleri uygulanır.

a) Yalnızca M1 ve N1 kategorilerindeki araçlar için en az 180 m².

b) M1, N1 kategorileri ile birlikte otobüs, kamyon ve iş makineleri için en az 225 m².

(2) Mevcut tesisler, 7, 8, 9, 10 ve 11 inci maddelerde belirtilen alan şartlarını 1/1/2015 tarihinden itibaren sağlayacaklarına dair iş termin planlarını, Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Yönetmeliği kapsamında düzenlenecek teknik uygunluk raporu ile birlikte, Bakanlığa ibraz etmekle yükümlüdürler.

Yürürlük

MADDE 20- (1) Bu tebliğin;

- a) 5 inci maddesi tebliğin yayımlanmasını takip eden altıncı ayın sonunda,
- b) Diğer maddeleri ise yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Çevre ve Orman Bakanı yürütür.